

Siseministri määruse „Usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse andmise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõuga kehtestatakse usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse andmise tingimused ja kord.

Seni on olnud usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse andmise tingimused reguleeritud siseministri 27. detsembri 2022. aasta käskkirjaga nr 1-3/106 „Usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse taotlemise, taotluste menetlemise ja toetuse andmise tingimused ning kord ja nende taotluste hindamiseks hindamiskomisjoni moodustamine ning hindamismetoodika kinnitamine“ (edaspidi *siseministri käskkiri nr 1-3/106*)¹. Kuna riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 kohaselt kehtestab minister määrusega tingimused ja korra ministeeriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, kehtestatakse siseministri määrus. Siseministri määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Võrreldes seni kehtinud korraga regulatsiooni ei muudeta, kuid määruse kehtestamisega muutub usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse andmine läbipaistvamaks ja selgemaks. Seega kaasneb eelnõuga väheoluline, kuid positiivne mõju usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolidele, suurendades selgust toetuse andmise tingimuste kohta.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi usuasjade osakonna juhataja Ilmo Au (tel 612 5057, ilmo.au@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Gerly Herm (tel 612 5230, gerly.herm@siseministeerium.ee).

Eelnõu ja seletuskiri toimetatakse keeleliselt pärast eelnõu kooskõlastamist eelnõude infosüsteemis (EIS).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga, Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb **20 paragrahvist** ja on jagatud **kuueks peatükiks**:

¹ Siseministri 27. detsembri 2022. aasta käskkiri nr 1-3/106 „Usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse taotlemise, taotluste menetlemise ja toetuse andmise tingimused ning kord ja nende taotluste hindamiseks hindamiskomisjoni moodustamine ning hindamismetoodika kinnitamine“. <https://siseministeerium.ee/media/1642/download>

- 1. peatükk „Üldsätted“ (§-d 1–4);
- 2. peatükk „Nõuded taotlejale ja toetuse taotlusele ning toetuse taotlemine“ (§-d 5–8);
- 3. peatükk „Toetatavad tegevused ja kulu abikõlblikkus“ (§-d 9–10);
- 4. peatükk „Taotluse menetlemine“ (§-d 11–14);
- 5. peatükk „Toetuse kasutamine ja tagasinõudmine“ (§-d 15–18);
- 6. peatükk „Poolte õigused ja kohustused“ (§-d 19–20).

Eelnõu 1. peatükis:

- sätestatakse reguleerimisala;
- määratakse toetuse andja;
- määratakse toetuse andmise eesmärk ja toetuse suurus ning käsitletakse vähese tähtsusega abi sätteid.

Eelnõu § 1 lõike 1 kohaselt kehtestatakse määrusega usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide:

- 1) riigieelarvelise toetuse (edaspidi *toetus*) taotluse esitamise ja taotluse menetlemise kord;
- 2) taotluse hindamise kriteeriumid;
- 3) hindamiskomisjoni moodustamise alused;
- 4) taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsuse, toetuse väljamakse tegemise ning toetuse tagasinõudmise alused.

Toetust antakse Siseministeriumi eelarve projektist (WBS) S10-K-USK-MUUD.

Lõikes 2 sätestatakse, et määrust ei kohaldata Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023) (edaspidi *VTA määrus*), artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel. See on vajalik, et oleks üheselt selged välistused.

VTA määruse artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhud on näiteks:

- kalandus- ja vesiviljelusvaldkonnas tegutsevad ettevõtjad;
- ettevõtjad, kes tegutsevad põllumajandustoodete esmase tootmisega;
- ettevõtjad, kes tegutsevad põllumajandustoodete töötlemise ja turustamisega.

Eelnõu §-s 2 määratakse toetuse andja. Toetuse andja on Siseministerium, kes kuulutab välja toetuse taotlusvooru (edaspidi *taotlusvoor*), menetleb toetuse taotluseid (edaspidi *taotlus*), teeb taotluse rahuldamise, rahuldamata jätmise ja tagasinõudmise otsuseid ning toetuse makseid ja järelevalvet.

Eelnõu §-s 3 määratakse kindlaks toetuse andmise eesmärk ja suurus. Lõike 1 järgi on toetuse eesmärk toetada usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide põhikirjaliste eesmärkide täitmist ja jätkusuutlikku toimimist. See on vajalik, et tõsta ühiskonnas religioonialast teadlikkust, tugevdada sidusust ning toetada väärtuste hoidmist ühiskonnas. Selleks, et tagada võimalikult laiapõhjaline toetus usulistele ühendustele ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsetele kõrgkoolidele, on lõike 2 järgi toetuse maksimaalne suurus 5000 eurot kalendriaastas. See tähendab, et usuline ühendus ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalne kõrgkool (edaspidi *taotleja*) saab esitada üldjuhul ühe taotluse kalendriaastas ja maksimaalne toetuse summa võib olla kuni 5000 eurot.

Erandkorras võib taotleja esitada lisataotlusi, kuid see on võimalik üksnes juhul, kui:

- 1) toetuse andja eelarvejäak võimaldab anda lisatoetusi;
- 2) riigi lisaelarve või eritoetusmeetmega eraldatakse toetuse andja eelarvesse lisatoetusi.

Lisatoetuse andmise korral ei piirata toetuse suurust, sest lisatoetusse andmine on erandlik. Täpsem regulatsioon taotluse esitamise kohta, milles käsitletakse ka lisataotluste esitamist, on sätestatud määruse §-s 8.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse täpsemalt vähese tähtsusega abi andmisega seonduv.

Kui määruse alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi, siis järgitakse toetuse andmisel konkurentsiseaduse 6. peatükist ja VTA määrusest tulenevaid kohustusi ja nõudeid. Toetuse andja peab kontrollima seda, kas toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi. Vähese tähtsusega abi andmisel tuleb muuhulgas jälgida, et ühele taotlejale antava vähese tähtsusega abi kogusumma ei ületaks mis tahes kolme aasta pikkuse ajavahemiku jooksul 300 000 eurot. Alates 1. jaanuarist 2024 tõusis vähese tähtsusega abi ülemmäär 300 000 euronit taotleja kohta kolme aasta jooksul, mis tähendab, et ülemmäära arvestatakse jooksvalt abi andmise kuupäevast kolm aastat tagasi².

Lisaks on oluline tähele panna, et vähese tähtsusega abi andmisel peab toetuse andja säilitama toetuse andmisega seotud dokumente kümme aastat.

Eelnõu 2. peatükis

- määratakse kindlaks, millistele nõuetele peab taotleja ja taotlus vastama;
- reguleeritakse taotlusvooru avamist ja taotluse esitamist.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse, millistele tingimustele peab taotleja vastama. Tingimuste sätestamisel on lähtutud siseministri käskkirjast nr 1-3/106. Taotleja peab olema suuteline planeeritud tegevust läbi viima. Seetõttu on oluline, et taotlejal ei ole riiklike maksude ja maksete võlga, välja arvatud juhul, kui see võlg on täies ulatuses ajatatud. Kuna eesmärk on toetada taotlejat, kellel ei ole riigi ees rahalist võlga, on see nõue vajalik. Samuti ei tohi taotlejal olla majandusaasta aruande esitamise võlga ning juhtumit, kus on rikutud Siseministeeriumiga varem sõlmitud riigieelarvelise toetuse lepingut.

Juhul kui taotleja on varem saanud riigieelarvest, Euroopa Liidu või muudest vahenditest toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, saab ta toetust üksnes juhul, kui kõik tagasimaksed on tehtud määratud tähtajaks ja nõutud summas. See on vajalik selleks, et vältida olukorda, kus riik toetab taotlejat, kes ei täida oma kohustusi. Samuti on oluline, et taotleja suhtes ei ole algatatud pankroti- või likvideerimismenetlust. Juhul kui selgub vastupidine, saab järeldada, et taotlejal puudub tegevuse elluviimiseks vajalik finantssuutlikkus. Lisaks ei tohi taotleja juhtorgani liiget olla karistatud majandusala, ametiala, varavastase, avaliku korra, riigi julgeoleku või avaliku usalduse vastase süüteo eest või kui teda on karistatud, siis on ta karistusandmed karistusregistrist kustutatud.

Eelnõu §-s 6 määratakse kindlaks andmed, mida peab taotlus sisaldada.

Eelnõu järgi peab taotlus sisaldama järgmisi andmeid:

- 1) taotleja nimi ja registrikood;
- 2) taotleja kontaktandmed;
- 3) taotleja arveldusarve number ja pank;
- 4) toetuse kasutamise eesmärk ja tegevuste loetelu, milleks toetust taotletakse;
- 5) toetuse kasutamise eeldatava tulemuse kirjeldus;
- 6) taotletav summa;
- 7) omafinantseeringu suurus selle olemasolul;
- 8) eelarvejaotus.

² Vähese tähtsusega abi. Rahandusministeerium. <https://www.fin.ee/riigihanked-riigiabi-osalused/riigiabi/vahese-tahtsusega-abi>

Vajalike andmete sätestamisel on lähtunud siseministri käskkirjast nr 1-3/106, mille alusel oli seni kehtestatud ka taotluse vorm. Eelnõuga ei kehtestata taotluse vormi, vaid sätestatakse andmete loetelu, mis muudab taotluse esitamise paindlikumaks. Selleks, et lihtsustada taotluse esitamist, lisab toetuse andja oma veebilehele ka taotluse näidise.

Eelnõu §-s 7 reguleeritakse toetuse taotlusvooru avamist.

Eelnõu järgi peab toetuse andja taotlusvooru avamisest, selle tingimustest ja eelarvest teatama oma veebilehel vähemalt 14 kalendripäeva enne taotlusvooru avamise päeva. Selline teavitamine tagab selle, et vajalik teave jõuaks õigeaegselt taotlejateni.

Üldjuhul kuulutatakse välja üks taotlusvoor kalendriaastas. Samas jäetakse eelnõuga toetuse andjale võimalus kuulutada ühes kalendriaastas välja mitu taotlusvooru. Mitu taotlusvooru saab toetuse andja välja kuulutada üksnes juhul kui eelarve seda võimaldab.

Eelnõu §-s 8 reguleeritakse taotluse esitamist.

Lõike 1 kohaselt esitab taotleja digitaalselt allkirjastatud taotluse e-posti aadressile info@siseministeerium.ee. Kuna taotlus esitatakse e-kirja teel, on oluline määrata kindlaks e-posti aadress, kuhu taotlus tuleb saata. See aitab vältida olukordi, kus taotlus võidakse ekslikult esitada mõnele muule e-posti aadressile. Lisaks sätestatakse lõikes 1, et taotlus tuleb esitada taotlusvoorus määratud tähtjaks. See loob selgema arusaama sellest, mis tähtjaks tuleb taotlus esitada ning aitab vältida võimalikke vaidlusi õigeaegselt esitatud taotluse üle.

Lõike 2 järgi esitab taotluse usulise ühenduse või konfessionaalse kõrgkooli juht või tema volitatud isik. Sellega tagatakse, et taotluse esitab isik, kellel on selleks ka vastav õigus.

Lõike 3 kohaselt on taotlejal õigus esitada kalendriaasta jooksul üks taotlus, välja arvatud juhul kui toetuse andja eelarvejäák võimaldab anda lisatoetusi või riigi lisaelarve või eritoetusmeetmega eraldatakse toetuse andja eelarvesse lisatoetusi.

Üldjuhul saab taotleja esitada ühe taotluse kalendriaastas, kuid juhul kui toetuse andjal on võimalik anda lisatoetust, antakse taotlejale võimalus esitada rohkem kui üks taotlus kalendriaastas. Lisatoetuse andmiseks kuulutatakse §-i 7 alusel välja taotlusvoor. Kui toetuse andja eelarvejäák võimaldab anda lisatoetusi või toetuse andjale eraldatakse lisatoetusi, ei kohaldata lisatoetuse andmisel 5000 eurost piirangut (lõige 4). See tähendab, et lisatoetust on võimalik saada ka rohkem. Piirangut ei kohaldata, sest lisatoetusi antakse erandjuhul ja ei ole mõistlik piirata nende suurust, sest näiteks eritoetusmeetmega võidakse eraldada toetuse andjale kindla suunitluse ja summaga toetus.

Eelnõu 3. peatükis määratakse kindlaks toetatavad tegevused ja kulu abikõlblikkus.

Eelnõu § 9 kohaselt võib toetusega katta ainult abikõlblikke kulusid, mis vastavad toetatava tegevuse eesmärkidele, on põhjendatud, vajalikud ja tõhusad. Kulu on põhjendatud, kui kulu on sobiv, vajalik ja tõhus ette nähtud eesmärkide ja tulemuste saavutamiseks ning tekib toetatavate tegevuste käigus.

Eelnõu järgi võib toetust kasutada tegevusteks,

- 1) mis on suunatud ühiskonna ja usuliste ühenduste väärtuste toetamisele ja edendavad aktiivset hoolivat osalemist ühiskonnaelus teavitus-, nõustamis- ja koolitustegevuste kaudu;
- 2) mis soodustavad kogukonna tugevnemist, sealhulgas rehabilitatsiooni, sotsiaalhoolekande ning laste- ja noortetööga seotud jätkusuutlikud tegevused;

- 3) mis toetavad toetuse saaja jätkusuutlikku toimimist ja on suunatud usuliste ühenduste juhtimissuutlikkuse ja tegutsemisvõimekuse arendamiseks;
- 4) mis on suunatud usuliste ühenduste omandis või kasutuses oleva vara säilimiseks tehtavatele parendustele.

Toetatavate tegevuste määramisel on lähtutud siseministri käskkirjast nr 1-3/106. Kuna toetuse andmise üldine eesmärk on toetada usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide põhikirjaliste eesmärkide täitmist ja jätkusuutlikku toimimist, on toetatavate tegevuste kirjeldamisel lähtutud nendest põhimõtetest.

Eelnõu §-s 10 määratakse kindlaks abikõlblikud ja mitteabikõlblikud kulud.

Kulu abikõlblikkuse puhul on lähtutud siseministri käskkirjast nr 1-3/106.

Lõike 1 järgi on abikõlblikud kulud järgmised:

- 1) põhikirjaliste plaanitud tegevuste läbiviimisega otseselt seotud kulud;
- 2) ürituste ja koolituste korraldamisega ning täiendõppe ja elukestva õppega seotud kulud;
- 3) ekspertide tasud, mida makstakse konkreetsete mõõdetavate tööülesannete tegemiseks kindlaksmääratud ajal;
- 4) taotleja tegevustega seotud eesti keele reeglitele vastavate trüki- ja digimaterjalide väljaandmisega seotud kulud ja teavitustegevuse kulud, sealhulgas veebilehe loomine ja täiendamine, kampaaniate korraldamine;
- 5) toetatavate tegevustega seotud ning eesmärkide elluviimiseks vajalike sisse ostetavate teenuste kulu, sealhulgas õigusabi, notaritasud, raamatupidamiskulud;
- 6) vanausuikoonide restaureerimise kulud;
- 7) taotleja, kelle liikmed ei maksa liikmemaksu ja on taotleja täielikul ülalpidamisel, põhikirjaliste tegevuste elluviimisega seotud üüri-, side-, transpordi-, kommunaalkulud;
- 8) taotleja tegevuste elluviimisega otseselt seotud vara soetamise kulud, sealhulgas vahendid, seadmed, mööbel;
- 9) riiklikud maksud ja lõivud, mida Eesti riik ei tagasta;
- 10) muud taotleja tegevustega seotud põhjendatud kulud.

Lõike 2 järgi on mitteabikõlblikud kulud:

- 1) investeringud kinnisvara ja maa soetamiseks;
- 2) sularahamaksed, mida ei ole võimalik dokumentaalselt tõendada;
- 3) taotlejaga seotud isikute huvide konflikti olukorras tehtud kulu, sealhulgas tehingud taotleja juhatuse liikmele kuuluva äriühinguga;
- 4) finantstehingute võlaintressikulud, valuuta komisjonitasud ja kahjud ning teised finantskulud;
- 5) viivised, rahatrahvid, sotsiaaltoetused, vaide- ja kohtumenetluse kulud;
- 6) infotehnoloogilised kulud;
- 7) reserv ootamatute või ettenägematute kulude katmiseks;
- 8) eraüldhariduskoolile antav tegevustoetus, kui sellele koolile eraldatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt riigieelarvelist toetust;
- 9) avaliku sektori poolt varem teisele isikule tasuta võõrandatud vara soetuskuulu;
- 10) muud taotleja tegevuste elluviimise seisukohast põhjendamatud ja ebaolulised kulud.

Kõik kulud peavad lõike 3 järgi olema tõendatavad arvete või raamatupidamisdokumentidega.

Eelnõu 4. peatükis sätestatakse:

- taotluse menetlemise tähtaeg;

- taotluse läbi vaatamise põhimõtted;
- taotluse hindamise regulatsioon;
- taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise alused.

Eelnõu §-s 11 määratakse taotluse menetlemise tähtaeg. See on kuni 50 tööpäeva alates taotluse esitamise tähtpäevast.

Eelnõu § 12 lõike 1 järgi kontrollitakse taotluse läbi vaatamisel seda, kas taotleja ja taotlus vastavad määruses sätestatud nõuetele. Samuti kontrollitakse taotluses esitatud andmete õigsust. Siseministri käskkirjas nr 1-3/106 oli välja toodud, et nõuetele vastavust kontrollib Siseministeeriumi usuasjade osakond, seda eelnõuga ei muudeta. Samas ei sätestata eelnõus menetlusprotsessi enam nii detailselt kui see oli siseministri käskkirjas nr 1-3/106. Eelnõuga ei muudeta taotluse menetlemise põhimõtteid.

Lõike 2 järgi annab toetuse andja juhul, kui taotluses ei ole esitatud kõiki nõutud andmeid ja dokumente või kui taotluses esineb puudusi, taotlejale puuduste kõrvaldamiseks aega viis tööpäeva. Kui taotleja ei kõrvalda puudusi etteantud tähtjaks, jäetakse taotlus läbi vaatamata ja sisuliselt hindamata ning tagastatakse taotlejale.

Eelnõu §-s 13 reguleeritakse taotluse hindamine. Kui Siseministeeriumi usuasjade osakond on taotluse läbi vaadanud ja kontrollinud taotleja ja taotluse nõuetele vastavust, hakkab nõuetekohast taotlust hindama hindamiskomisjon (edaspidi *komisjon*). Lõike 1 järgi moodustab komisjoni siseminister käskkirjaga. Käskkirjas määratakse kindlaks komisjoni liikmete arv, töövorm, otsuste vastu võtmise põhimõtted. Komisjoni kuuluvad Siseministeeriumis usuasjade valdkonda kureeriv asekanstler ja usuasjade osakonna ametnikud, vajadusel rahandusosakonna ja õigusosakonna esindaja. Komisjoni moodustamisel lähtutakse siseministri käskkirjas nr 1-3/106 sätestatust ning muudatusi komisjoni tööpõhimõtete osas ei planeerita.

Lõike 2 järgi hindab komisjon taotlust järgmiste kriteeriumide alusel:

- 1) tegevuste olulisus ja mõju, sealhulgas tulemused, väljundid ja kasusaajad;
- 2) tegevuste teostatavus;
- 3) taotluse eelarve põhjendatus ja tõhusus;
- 4) taotleja kogemused ja suutlikkus kavandatavaid tegevusi ellu viia.

Kriteeriumite selge sätestamine on oluline selleks, et taotlejale oleks arusaadav, mida hinnatakse. Samuti on läbipaistvad ja selgelt kirjeldatud kriteeriumid taotlejale abiks taotluse koostamisel ning tegevuste ja tulemuste kirjeldamisel. Ühtlasi on selgelt kirjapandud asjaolud juhendiks taotluste hindajatele ja otsuse tegijatele.

Eelnõuga jäetakse komisjonile õigus teha taotlejale ettepanek täiendada taotluse sisu, eelarvet või eeldatavat tulemust (lõige 3). See on vajalik selleks, et olukorras, kus taotlus põhjendatud, kuid selle sisu, eelarve või tulemused vajaksid täiendamist, saaks taotleja selle võimaluse. Muutmisettepanek on põhjendatud näiteks juhul, kui planeeritud tegevused pole taotletavas mahus sobivad, vajalikud või piisavalt tõhusad. Muutmisettepanek võib olla ajendatud ka asjaolust, et toetuse summa ei võimalda planeeritud tegevusi täielikult katta. Sellisel juhul pakutakse taotlejale võimalust kaaluda, kas ta on nõus vajadusel taotlust muutma.

Eelnõu §-s 14 reguleeritakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise alused.

Lõike 1 järgi taotlus rahuldatakse, kui taotleja ja taotlus vastavad kõigile määruses sätestatud nõuetele ning taotlus kuulub komisjoni hinnangul rahuldamisele. Lõige 2 annab võimaluse rahuldada taotluse osaliselt või muuta taotluses märgitud tegevusi. Taotluse saab osaliselt rahuldada või tegevusi muuta üksnes taotleja nõusoleku. Kui taotleja ei ole nõus toetuse vähendamise või tegevuste muutmise, jäetakse lõike 3 järgi taotlus rahuldamata.

Lõike 4 järgi teeb taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse siseminister. Siseminister teeb otsuse komisjoni ettepaneku alusel, mis tagab läbipaistvuse ja selguse.

Lõigetes 5 ja 6 on toodud andmed, mida taotluse rahuldamise, osalise rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus peab sisaldama.

Lõike 7 järgi teavitab toetuse andja e-posti teel taotlejat taotluse rahuldamisest, osalisest rahuldamisest või rahuldamata jätmisest. Oluline on määrata kindlaks otsusest teavitamise viis. Kuna taotlus esitatakse e-posti teel, siis teavitab toetuse andja taotlejat tehtud otsusest samuti e-posti teel. Taotlejat teavitab Siseministeeriumi usuasjade osakond.

Eelnõu 5. peatükis sätestatakse toetuse kasutamise ja tagasinõudmise põhimõtted.

Eelnõu §-s 15 reguleeritakse riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu (edaspidi *leping*) sõlmimise alused. Lõike 1 järgi sõlmib pärast taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsust toetuse andja taotlejaga lepingu. Lepingus reguleeritakse ka toetuse väljamaksmise tingimused (lõige 3).

Eelnõu §-s 16 sätestatakse toetuse kasutamise tähtaeg. Toetust võib kasutada toetuse eraldamise aasta lõpuni, kuid põhjendatud taotluse alusel võib toetuse kasutamise aega pikendada ühe aasta võrra.

Toetuse kasutamise tähtaja osas ei ole, võrreldes siseministri käskkirjaga nr 1-3/106, tehtud muudatusi.

Eelnõu § 17 järgi peab toetuse saaja esitama lepingus määratud tähtpäevaks toetuse kasutamise lõpparuande. Lõpparuande esitamise kohustus on oluline, sest see võimaldab veenduda, et toetatavad tegevused viidi jätkusuutlikult ellu ning toetust kasutati eesmärgipäraselt.

Eelnõu §-s 18 reguleeritakse toetuse tagasinõudmist. Võrreldes siseministri käskkirjaga nr 1-3/106, ei ole eelnõuga muudetud toetuse tagasinõudmise aluseid, kuid eelnõus sätestatakse tagasinõudmise kord.

Lõike 1 järgi võib toetuse andja toetuse osaliselt või täielikult tagasi nõuda:

- 1) kui toetuse saaja on esitanud valeandmeid;
- 2) kui toetuse saaja on kasutanud toetust teisel otstarbel, kui oli märgitud taotluses;
- 3) kui toetuse saaja on kasutanud toetust mitteabikõlblike kulude hüvitamiseks;
- 4) kui toetus jääb lepingus määratud tähtajaks kasutamata;
- 5) kui toetuse saaja ei esita lõpparuannet.

Lõike 2 kohaselt peab toetuse saaja tagasimaksmisele kuuluva toetuse tagasi maksuma 60 kalendripäeva jooksul, alates otsuse teatavaks tegemisest. Tagasimaksmisele kuuluva summa tagastamise tähtaja sätestamisel on võetud arvesse mõistlikku aega, millega toetuse andja saab arvestada. Lisaks antakse toetuse saajale makseraskustesse sattumise vältimiseks

võimalus taotleda tagasimaksmisele kuuluva summa ajatamist (lõige 3). Kui toetuse saaja soovib toetuse tagasimaksmise ajatamist, peab ta lõike 4 järgi esitama toetuse andjale taotluse (edaspidi *ajatamise taotlus*). Ajatamise taotlus tuleb esitada hiljemalt kümne tööpäeva jooksul toetuse tagasinõudmise otsuse teatavaks tegemisest arvates ja selles tuleb põhjendada ajatamise vajalikkust.

Lõike 5 järgi teeb ajatamise taotluse koha toetuse andja otsuse kümne tööpäeva jooksul. Põhjendatud juhul võib seda tähtaega mõistliku aja võrra pikendada. Pikendamise korral teavitab toetuse andja toetuse saajat.

Lõike 6 järgi määrab toetuse tagasimaksmise ajatamise perioodi toetuse andja. Lõike 7 järgi teavitab toetuse andja e-posti teel taotlejat ajatamise taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusest.

Eelnõu 6. peatükis sätestatakse toetuse andja ja saaja õigused ning kohutused.

Eelnõu §-s 19 sätestatakse toetuse saaja õigused ja kohutused.

Lõike 1 järgi on toetuse saajal õigus saada toetuse andjalt teavet ja nõuandeid, mis on seotud määruses või taotluse rahuldamise otsuses sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustustega. Samuti on toetuse saajal igal ajal õigus toetusest loobuda või toetus tagastada.

Lõikes 2 on sätestatud toetuse saaja kohustused. Kohustused rakenduvad alates taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsusest. Toetuse saaja peab tagama eelnõus sätestatud kohustuste täitmise ja tegevuse eduka elluviimise.

Eelnõu järgi on toetuse saaja kohustatud:

- 1) kasutama toetust taotluses, taotluse rahuldamise otsuses ja määruses sätestatu järgi;
- 2) esitama toetuse andjale tähtajaks nõutud teabe ja aruande;
- 3) järgima vähese tähtsusega abi andmist reguleerivatest õigusaktidest tulenevaid kohustusi ja nõudeid, kui need on asjakohased;
- 4) andma toetuse andjale toetatavate tegevuste läbiviimise kohta suulisi ja kirjalikke selgitusi ning andmeid;
- 5) võimaldama toetuse andjal kohapeal toetuse kasutust kontrollida ning osutama selleks igakülgselt abi;
- 6) teavitama toetuse andjat viivitamata kirjalikult või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis taotluses esitatud või projektiga seotud andmete muutumisest, projekti elluviimist takistavast asjaolust;
- 7) tagastama toetuse, kui toetuse andja esitab toetuse tagasinõude;
- 8) täitma muid õigusaktides sätestatud kohustusi.

Eelnõu §-s 20 sätestatakse toetuse andja õigused ja kohutused.

Lõike 1 järgi on toetuse andjal õigus kontrollida toetuse kasutamise eesmärgipärasust, saada toetuse saajalt toetuse kasutamise kohta teavet ja tutvuda dokumentidega ning nõuda toetuse osalist või täielikku tagastamist, kui toetuse saaja rikub määruses sätestatud tingimusi või kaldub muul viisil kõrvale määruses sätestatust.

Lõike 2 kohaselt peab toetuse andja edastama taotlejale või toetuse saajale määrusega reguleeritud otsused, kontrollima toetatavate tegevuste läbiviimist, teavitama toetuse saajat määruses ja muudes toetuse kasutamist reguleerivates õigusaktides tehtud muudatustest.

Samuti peab toetuse andja tagama vähese tähtsusega abi andmisel andmete kandmise riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrisse ja muude konkurentsiseaduse 6. peatükis toodud kohustuste täitmise.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga ei võeta üle ega rakendata Euroopa Liidu õigust. Eelnõus on kooskõlas VTA määrusega.

4. Määruse mõjud

Edaspidi kehtestatakse usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide riigieelarvelise toetuse andmise tingimused ja kord siseministri määrusega. Seni on toetuse andmise tingimused reguleeritud siseministri käskkirjaga nr 1-3/106. Toetuse andmise tingimused sisuliselt ei muutu, kuid nende määrusega kehtestamine muudab toetuse andmise läbipaistvamaks ja selgemaks.

4.1. Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: Siseministeeriumi teenistujad, kelle ülesanne on menetleda ja hinnata toetuse taotlusi.

Siseministeeriumis töötab ligi 200 inimest³. Toetuse taotluste menetlemise ja hindamisega puutuvad kokku maksimaalselt viis teenistujat. Seega on sihtrühm Siseministeeriumi teenistujate koguarvuga võrreldes **väike**.

Mõju ulatus: eelnõuga ei kaasne sisulisi muudatusi Siseministeeriumile. Seni andis Siseministeerium usulistele ühendustele ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsetele kõrgkoolidele toetust siseministri käskkirja nr 1-3/106 alusel. Eelnõuga ei tehta toetuse andmise tingimustes muudatusi, kuid kuna need kehtestatakse edaspidi ministri määrusega, muutub toetuse taotlemine ja selle andmine läbipaistvamaks. Eelnõu järgi tuleb siseministril moodustada komisjon taotluste sisuliseks hindamiseks. Komisjoni moodustamine on ühekordne tegevus ja selle puhul lähtutakse seni kehtinud põhimõtetest. Mõju ulatus on **väike**, sest Siseministeeriumi ülesandeid ei muudeta. Seega ei kaasne vajadust muudatustega kohaneda.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**, kuna Siseministeeriumi ülesandeid eelnõuga ei muudeta.

Ebasoovitava mõju esinemise risk on **väike**, kuna sisulisi muudatusi toetuse andmise tingimustes ei tehta.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatustega kaasneb sihtrühmale **positiivne mõju**, sest toetuse taotlemine ja andmine muutub selgemaks ja läbipaistvamaks.

4.2. Sotsiaalne mõju

Sihtrühm: usulised ühendused ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsed kõrgkoolid

³ Siseministeerium. <https://siseministeerium.ee/ministeerium-ja-kontaktid/ministeerium-ja-minister/ministeeriumi-tutvustus-ja-struktuur>

Eestis on registreeritud üle kuuesaja usulise ühenduse, millest enamik kuulub kirikutesse või koguduste liitudesse⁴. Riiklikult akrediteeritud konfessionaalseid kõrgkooli on kaks: Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku (EELK) Usuteaduse Instituut ja Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu (EEKBKL) Kõrgem Usuteaduslik Seminar.

Mõju ulatus: eelnõuga ei kaasne usulistele ühendustele ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsetele kõrgkoolidele muudatusi, sest toetuse andmise tingimustes ja korras ei tehta sisulisi muudatusi, mis eeldaksid muudatustega kohanemist. Kuna edaspidi kehtestatakse toetuse andmise tingimused ja kord siseministri määrusega, suureneb õigusselgus. Samuti loovad õigusselgust regulatsiooni täpsustused, mis puudutavad toetuse taotleja ja toetuse andja õigusi ja kohutusi. Lisaks muutub selgemaks ka toetuse tagasinõudmise regulatsioon, sest see kehtestatakse määruses. Seni nõuti toetust tagasi lepingu kohaselt.

Eelnõuga kaasneb **väheoluline**, kuid positiivne mõju usulistele ühendustele ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsetele kõrgkoolidele, suurendades selgust toetuse andmise tingimuste kohta.

Mõju avaldumise sagedus on **väike**, kuna toetuse andmise tingimustes ja korras ei tehta sisulisi muudatusi, mis eeldaksid muudatustega kohanemist.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on **väike**. Pigem on mõju positiivne, sest toetuse taotlemine ja andmine muutub selgemaks ja läbipaistvamaks.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatused avaldavad **positiivset** mõju, sest toetades usuliste ühenduste ja riiklikult akrediteeritud konfessionaalsete kõrgkoolide põhikirjaliste eesmärkide täitmist ja jätkusuutlikku toimimist, tõstetakse ühiskonnas religioonialast teadlikkust, tugevdatakse sidusust ning toetatakse väärtuste hoidmist ühiskonnas.

Eelnõuga ei kaasne mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, majandusele, elu- ja looduskeskkonnale ega regionaalarengule.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse alusel antakse toetust Siseministeeriumi eelarve projektist (WBS) S10-K-USK-MUUD. 2024. aastal on toetuse andmiseks planeeritud 92 600 eurot.

Eelnõul puudub vahetu mõju riigieelarve tuludele või kuludele, võrreldes toetuse senise rakendamise ga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub **üldises korras**. Kuna määruse rakendamise ga ei kaasne lisategevusi, puudub vajadus planeerida eelnõuga kohanemise ks lisaagea.

⁴ Usulised ühendused. Siseministeerium. <https://siseministeerium.ee/tegevusvaldkonnad/sidus-uhiskond/usulised-uhendused>

7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu koostöölastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Kirikute Nõukogule, EELK Usuteaduse Instituudile ja EEKBKL Kõrgemale Usuteaduslikule Seminarile.